

OPGANG

„Ik heb het uitgerekend,” zegt de baas. „Ze kunnen harder. De krant was de vorige week tweemaal te laat. Ze moeten harder. Te laat komen kost geld.” „Kan er niet een machine bij komen?” vraagt Piron. „Er wordt 's middags twee uur onder hoogdruk gewerkt. Een beetje verlichting zou geen kwaad kunnen.”

„Neen,” zegt de baas, „de machine komt er voorloepig niet.” Die man heeft ook zorgen. Het gaat niet zoo goed met de zaak, dat er op 't oogenblik een nieuwe machine en een nieuwe zetter af kunnen. Commissarissen willen er niet aan. De krant levert nog geen verlies op, maar zuinig zijn is de boodschap. Minder papier geven kan ook niet. Andere bladen concurreeren zwaar. De baas had een kleine hoop, dat Piron nog wel iets voor een vlugger tempo zou kunnen doen. Maar de chef van de machinezetterij blijft weigerachtig. Hij denkt aan de hoogroode kleur van Koolen, aan de wedstrijden van Kees Loebes, aan de nervositeit van Jansma. Stevensen is wel wat traag, maar dat zit hem in 't bloed. Piron kan zijn bloed niet vernieuwen. De andere kerels werken hard.

„Er kan op den duur niet meer van de zettters gevergd worden,” zegt hij.

„'t Moet.” De baas wordt driftig.

„'t Kan niet.”

„Dat zullen we eens zien.”

Twee dagen later zijn er werkbrieffjes op de zetterij, waarop de machinezettters nauwkeurig hun productie hebben in te vullen.

„Waar is dat goed voor?” vraagt Joeken. „Rammel ik nog niet hard genoeg op die ouwe kast. Zie je dat, Stevensen?”

Stevensen ziet het. 't Is niet best voor hem. Hij zal bij de anderen achter blijven. Sillier ziet nauwelijks naar het briefje om. Jansma glimlacht wat dwaas voor zich heen en Koolen krijgt, zoo vroeg al, een kleur. Een nieuwe beproeving voor zijn zenuwen. Loebes neemt zijn eerste pruim en voorziet interessante wedstrijden, waarvan hij er misschien eenige winnen kan.

De baas zal eens zien. Welnu, dat zal hij niet. De morgen zet schijnbaar rustig in als altijd, maar er gaat iets gebeuren vandaag. Er gaat iets gebeuren met Jansma. Hij zit al weer voor zijn verwaarloosde machine, maar, terwijl zijn driftige vingers gejaagd over de toetsen vliegen, is er angst in zijn oogen. Als Piron hem copie komt brengen, schrikt hij van dat gezicht. „Kalm aan, Jansma,” zegt Piron, „dat houd je niet vol.” Jansma lacht wat, maar zijn vingers werken rusteloos door. Hij heeft getypte copie, lange zinnen. Er is geen rem voor zijn drift. Het gaat verkeerd met hem. Piron ziet het aankomen. „Jansma,” zegt hij, „kom me even helpen.” Jansma schijnt het niet te hooren. Hij weet niet eens meer wat hij zet. Hij giet krankzinnige regels. Hij is bezeten van drift. Maar de machine, de oude verwaarloosde machine kan dit tempo niet volhouden. Zij hapert, zij weigert. Jansma rukt en trekt aan de hefboom en hamert op de toetsen. De machine is kapot. Dan wordt de zetter van de waarzin volkomen bezeten. Piron werpt zich op hem. De andere zettters schieten toe, behalve Koolen, die bleek tegen zijn machine leunt. Met moeite houden ze den schuimbekenden Jansma in bedwang, totdat hij bewusteloos ineen zinkt.

De krant verschijnt dien dag met twee pagina's minder dan gewoonlijk en te laat. Koolen is door Piron uit wandelen gestuurd. De zetterij is overstuurd. Er waren allerlei vragen rond. Leven wij zoo dicht op de grens van de razernij, dat wij in enkele oogenblikken die grens kunnen overschrijden? Wat spookt er rond in de ziel van den mensch, dat hem zoover brengen kan? Wat is er altijd in het hoofd van dien stillen ijverigen Jansma omgegaan? Wie van zijn collega's kende hem eigenlijk? Hoe leefde hij? Waar woonde hij? Wat waren zijn vermaken?

De baas stapt rusteloos door zijn kamer. Heeft hij hier schuld? Is het niet be-